

УДК 330.322

JEL Classification Code: F53

Тюленєва Ю.В.

*к.е.н., доцент, Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Шостак Є.І.

*студент ХТФ, Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

КРИЗА ЕКОНОМІКИ ХІМІЧНИХ ГАЛУЗЕЙ

Стаття досліджує кризу економіки хімічних галузей. Хімічна промисловість держави є складною структурою, що включає галузі будівельної хімії. Хімічна промисловість є однією з галузей, які займають важливе місце в економічному розвитку країни. За роки агресії з боку північного сусіда нашої держави в хіміко-будівельній галузі виникло чимало важливих проблем, які впливають, зокрема на економіку країни. Україна має значні та потужні засоби для прогресу хімічної промисловості, але швидкого позбавлення від економічної залежності неможливе. Проаналізовано ключові фактори, що визначають розвиток галузі. Визначено основні фактори впливу з боку країни агресора. Проаналізовано динаміку цін на газ, стан експорту продукції хімічної промисловості. Проведено аналіз імпорту продукції підприємств хімічної промисловості. Визначено перспективні напрями розвитку галузі.

Ключові слова: хімічна галузь; економічна залежність; економічний розвиток; будівельна промисловість.

Постановка проблеми. Хімічно-будівельна промисловість України – це сукупність галузей, які задовольняють потреби багатьох напрямків країни матеріалами та випускає товари масового вжитку. Актуальність теми даної роботи зумовлюється тим, що це одна з повсякденних складових господарства України, яка впливає на інфраструктурний розвиток країни, займає значну роль у вирішенні повсякденних потреб суспільства – у виробництві будівельних товарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За аналізом останніх досліджень Голова Наглядової ради Асоціації «Всеукраїнський союз виробників будівельних матеріалів та виробів» Іван Салій вказав деякі причини підвищення цін, та зменшення обсягу будівельних виробництв. А саме підвищення тарифів на транспортування, електроенергію та проблеми постачання газу та сировини. В науково-аналітичній доповіді професора Л.В. Дейнеко було описано, що в період з 2015-2016 рр. спостерігаються критичні зміни та погіршення експортно-імпортних операцій. Хіміко-будівельна галузь, що посідала одне з найвищих позицій за експортом, значно погіршила своє становище. Також експертами економічного ринку було зазначено факт підвищення цін на 15-17 % протягом 2019 року.

Мета даної роботи. Дослідження причин, які перешкоджають розвитку будівельної індустрії. Аргументувати поняття «хіміко-будівельного комплексу», як вагому складову економіки та розвитку держави. Виявити можливості, перспективи на альтернативні рішення проблем.

Виклад основного матеріалу. Хімічно-будівельна промисловість – це важлива галузь економіки, до складу якої входить виготовлення полімерів і хімічних композитів: органічних і неорганічних хімікатів, синтетичних фарб та гідроарматури.

Продукцію виробництва хіміко-будівельної промисловості застосовують без винятку усі області господарства країни, а також займає велику частку у побуті людського життя. Сировиною для промисловості є кам'яне вугілля, нафта, газ, піски, фосфорити, слюди, вапняки та інші осадові породи. Також в будівельній промисловості використовуються відходи чорної та кольорової металургії, харчової та лісопереробної промисловості.

Хімічно-будівельна галузь України випускає продукцію більш як сотні тисяч видів. За останні роки спостерігається приріст виготовлення та експорту виробів. Але також існує проблема конкуренції з закордонними виробництвами. Перше місце в роботі будівельних підприємств займає видобуток та перевезення сировини. Саме ці фактори за останні роки сильно впливають на економіку будівельної галузі.

Хімічно-будівельний комплекс країни включає понад 300 підприємств і об'єднань даної галузі. Зведення нових та розширення функціонуючих підприємств дасть змогу створити більше робочих місць.

За роки агресії з боку північного сусіда нашої держави в хіміко-будівельному комплексі виникло чимало проблем, які потребують альтернативного рішення.

При функціонування підприємств виникають проблеми з приводу їх місця розташування, на що впливають наступні фактори:

1. Сировинний фактор є головним для будівельних підприємств. Елемент сировини становить від 60 до 90% усієї вартості продукту

2. Паливно-енергетичний фактор. Без використання великої кількості теплової і електричної енергії неможливе безперешкодне функціонування будь – якого підприємства.

3. Транспортування. Цей фактор займає важливу роль для галузей, що виготовляють продукцію, транспортування якої коштує дорожче, ніж доставка сировини на підприємство для її виготовлення та робота над нею.

Більшість підприємств хімічної промисловості знаходяться в залежності від постачання сировини з країни агресора – Росії. Швидкий пошук вирішення даної проблеми можливе не для всіх підприємств. Адже хімічні та фізичні показники сировини впливають як на якість виготовленої продукції так і на технологічний процес виготовлення її. Не кожне підприємство має фізичну та фінансову змогу на пошук альтернативних видів постачання сировини. Тому вони вимушені подовжувати роками налагоджену систему постачання за значно більший кошт, що не може не впливати на економічний стан підприємств. Також затримка транспортування через кордони спричиняє перебої у налагодженій системі виробництва.

Статистика підвищення цін газу для України:

Рисунок 1 – Підвищення цін газу для України з 1992-2016 рр.

В період з 2015-2016 рр. спостерігаються критичні зміни та погіршення експортно-імпортних операцій. Хіміко-будівельна галузь, що посідала одне з найвищих позицій за експортом, значно погіршила своє становище. Так, за підсумками 2017-го року, продукція хіміко-будівельної промисловості за експортом товарів складала лише 3,8%.

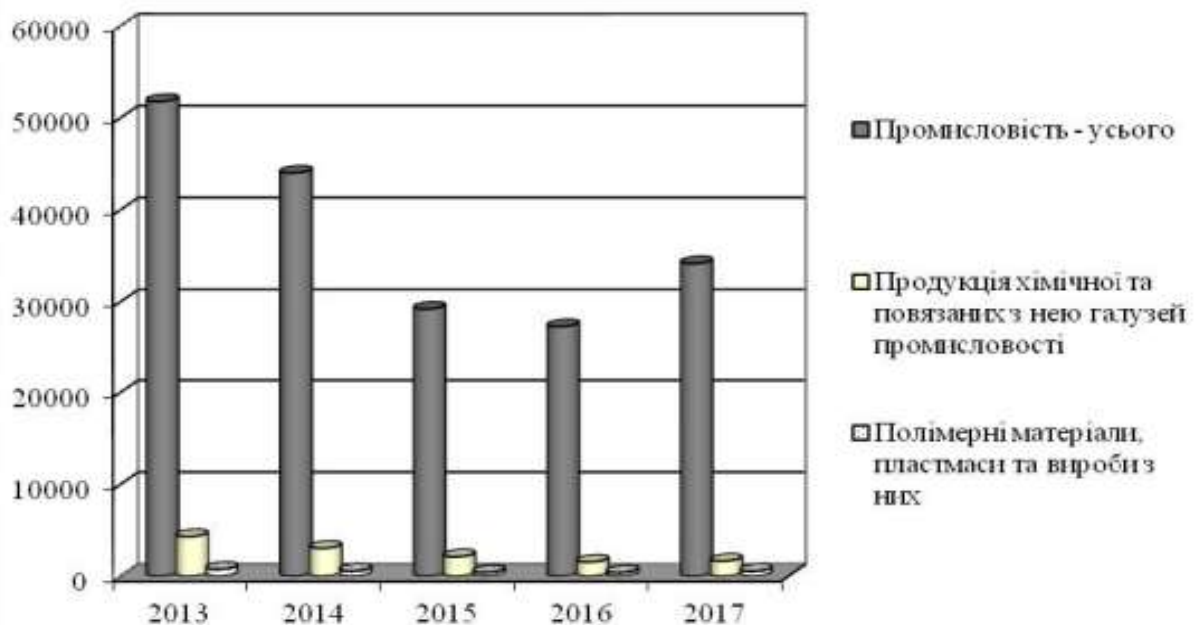

Рисунок 2 – Динаміка експорту продукції хімічної промисловості та полімерних матеріалів у 2013–2017 рр., млн дол. США

Форма експорту, яка утворилася, має значний вплив на економічну залежність від багатьох факторів, таких як, зростання цін на енергоносії, вітчизняні виробники хіміко-будівельних товарів втрачають свою

конкурентоспроможність, як на зовнішньому ринку, так і на внутрішньому ринках.

На ринок хімічної промисловості вагомий вплив має імпорт. Обсяг товарного асортименту продукції, що імпортується значно більший, ніж продукції на експорт. У 2016 р. показники імпорту хіміко-будівельної продукції в 1,92 рази перевищують значення обсягів внутрішнього виробництва, а обсяги експорту – в 4,5 рази. У 2017 р. кількість хімічної продукції становила 15%, а імпорту товарів разом із полімерними матеріалами склав – 21, %.

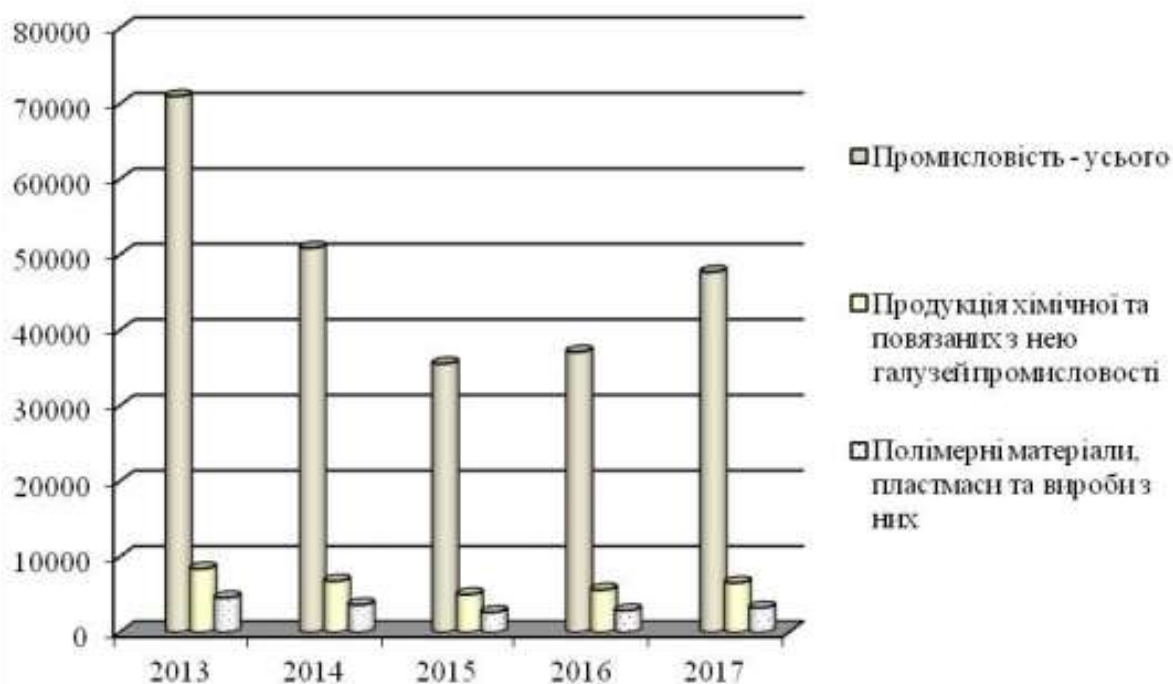

Рисунок 3 – Динаміка імпорту продукції хімічної промисловості та полімерних матеріалів у 2013–2017 рр., млн дол. США

Проблеми хіміко-будівельної продукції :

1. Низький показник інвестиційної активності.
2. Обмеження доступу вітчизняної продукції на зовнішні ринки.
3. Висока конкуренція на ринку хімічної промисловості.
4. Збиткові ціни на транспортування
5. Висока вартість сировини.
6. Високі ціни на газ.

Функціонуючим підприємствам необхідно провести аналізи можливих альтернативних джерел постачання сировини, або переглянути перекваліфікування підприємства, що є ризиковим, але одним із виходів зі складного становища залежності. Збільшення цін на готовий продукт неминуче, але альтернативні рішення можуть зберегти підприємства та робочі місця.

Висновки. Продукцію виробництва хіміко-будівельної промисловості застосовують без винятку усі області господарства країни, а також займає велику частку у побуті людського життя. Будова будівельної галузі багатоскладова. До її будови входить велика кількість галузей, що застосовують різновиди сировини, виготовляють широкий спектр товару.

У цілому, Україна має потужні резерви майже всіх видів хімічних ресурсів та сировини. Для поліпшення становища потрібне грошове фінансування, значні організаційні заходи та впровадження нових технологій у сферу виробництва.

Список використаних джерел

1. Причини зростання цін на будматеріали [Електронне джерело]. Режим доступу: <http://budport.com.ua/news/10493-nazvany-prichiny-rosta-cen-na-stroymaterialy>
2. Проблеми та перспективи розвитку будівельної галузі в Україні [Електронне джерело]. Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5056067/page:3/>
3. Розвиток та розміщення хімічної промисловості України [Електронне джерело]. – Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-9467-2.html>
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 4. Офіційний сайт Міністерства промислової політики України Режим доступу: <http://industry.kmu.gov.ua>
5. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки : науково-аналітична доповідь / за ред. д-ра екон. наук Дейнеко Л.В. ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». – К., 2018. – 158 с.

Тюленева Ю. В.

доцент кафедри економіки и підприємництва, КПИ ім. І. Сикорського,

Шостак Е.І.

студент ХТФ КПИ ім. І. Сикорського

КРИЗИС ЭКОНОМИКИ ХИМИЧЕСКИХ ОТРАСЛЕЙ

Статья исследует кризис экономики химических отраслей. Химическая промышленность государства является сложной структурой, включающей области строительной химии. Химическая промышленность является одной из отраслей, которые занимают важное место в развитии страны. За годы агрессии со стороны северного соседа нашего государства в химико-строительной отрасли возникло немало важных проблем, влияющих, в частности на экономику страны. Украина имеет значительные и мощные средства для прогресса химической промышленности, но быстрого избавления от экономической зависимости невозможно. Проанализированы ключевые факторы, определяющие развитие отрасли. Определены основные факторы влияния со стороны государства агрессора. Проанализирована динамика цен на газ, состояние экспорта продукции химической промышленности. Проведен анализ импорта продукции химической промышленности. Определены перспективные направления развития отрасли.

Ключевые слова: химическая отрасль; экономическая зависимость; экономическое развитие; строительная промышленность.

Tiulenieva Yu.

PhD of economic sciences associated professor, associated professor of Economics of enterprise Department, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

Shostak Y.I.

student, CTF, Ihor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

THE CRISIS OF THE ECONOMY OF CHEMICAL INDUSTRIES

The article investigates the economic crisis of chemical industries. The chemical industry of the country is a complex structure, which includes the field of building chemistry. The chemical industry is one of the industries that occupy an important place in the country's

economic development. During the years of aggression on the part of our northern neighbor, a number of important problems arose in the chemical and construction industry, which are affecting, in particular, the country's economy. Ukraine has significant and powerful means for the progress of the chemical industry, but it is impossible to quickly escape from economic dependence. The key factors determining the development of the industry are analyzed. The main factors of influence from the side of the aggressor are determined. The dynamics of gas prices, the state of export of chemical industry products has been analyzed. The analysis of import of production of enterprises of the chemical industry is carried out. It was determined the areas of industry development.

Keywords: chemical industry; economic dependence; economical development; construction industry.
